

žalované straně k realizaci. Žalovanému spolku nepřísluší, by zkoumal, zda žalobkyně, jež se jako pravá držitelka vkladní knížky vykázkala, byla podle právního poměru k tomu, od něhož knížku obdržela, také oprávněna vklad vybrati. Proti žalovanému spolku jest jen žalobkyně oprávněným věřitelem, žalovaný spolek není oprávněn dbáti zákazu výplaty původní majitelky vkladní knížky, žalované straně nezáleží na tom, zda jest žalobkyně držitelkou řádnou, stačí, že jest držitelkou (§ 1393 obč. z.) a žalované nepřísluší ochraňovati domněle porušené právo vkladatelky Josefy V. (rozh. 8032, 9354 Sb. n. s.). Jest proto nesprávné, když prvý soud uvádí, že, i kdyby byla na vkladní knížce nabyta platně zástavního práva, nebyla by oprávněna vklad na žalované straně vymáhati vlastním jménem, nýbrž že by musela žalovati Josefu V. žalobou ze zástavy a potom teprve vésti exekuci na onu vkladní knížku. Je nerozhodné, zda žalobkyně nabyta na sporné vkladní knížce zástavního práva a nastala-li již splatnost pohledávky. To všecko týká se poměru mezi žalobkyní a Josefou V. jakožto původní vlastníci vkladní knížky, avšak pro poměr mezi žalobkyní a žalovaným ústavem jest to bez významu. Z výsledků průvodního řízení jde najevo, že sporná vkladní knížka dostala se do rukou žalující záložny způsobem řádným a s výslovným souhlasem majitelky Josefy V. Tato řádná, poctivá a pravá držba žalobkyně jest žalovanému ústavu dostatečným důvodem, aby žalující žádaný vklad vyplatil. Obava představenstva spolku, že vkladní knížka není v pravých rukou, byla lichá.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Věc byla správně posouzena po stránce právní rozsudkem odvolacího soudu, jenž v podstatě vychází ze zásady, vyslovené v rozh. nejv. soudu čis. 8032 a 9354 o právní povaze vkladních knížek jako papírů majiteli svědčících. Žalovaný spolek nesměl odepřít žalobkyni jako předložitelce vkladní knížky její výplatu, zejména když vkladní knížka byla v držbě žalobkyně se souhlasem Josefy V., která svolila, aby byla zárukou za dluh jejího syna. Nebyl proto žalovaný ani oprávněn zkoumati právní poměr mezi Josefou V. a žalobkyní vzešlý. Jednak by se to přičilo právní povaze vkladní knížky samé jako papíru majiteli svědčícího, jednak bylo věci Josefy V. samé, aby zájmy své hájila. Netřeba však ani uvažovati o donucovací vlastnosti ustanovení zákonů čis. 302/20 a čis. 239/24 Sb. z. a n. (slovo »budiž« v § 10 prv. cit. zák.), když ze zjištěného stavu věci nebylo pochybnosti, že vkladní knížka byla v pravých rukou žalobkyně, takže tu žalovaný spolek neměl ani s hlediska § 30 posl. odstavec svých stanov předpokladu k odepření výplaty vkladu.

Čís. 15120.

K ohlášení nároku z pojistné smlouvy pojistiteli stačí každý projev vůle, z něhož jest zřejmé, že trvá na plnění.

Nevyhradil-li si tuzemský pojistník, sjednavší v roce 1894 životní pojištění na markovou měnu německou, výslovně výplatu pojistné sumy ve zlatě (t. zv. zlatou doložkou), postihují ho pozdější změny hodnoty říšské marky, způsobené německým bankovním zákonem ze dne 1. června 1909 (RGBl. S. 515), jakož i úpravou, k níž došlo zákonem ze dne 30. srpna 1924 (RGBl. II S. 254). Ustanovení § 7 obč. zák. nelze tu použiti.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1936, Rv I 47/34.)

Zůstavitel Jiří H. byl pojištěn u žalované pojišťovny na základě pojistky z 26. října 1894 na 15.000 RM. Částka byla splatna v případě jeho smrti, nejpozději však 13. září 1923. Roční prémie byla 519 RM. Po nastoupení pojistného případu, t. j. 30. září 1923, nebylo nic vyplaceno. Žalující pozůstalost tvrdí, že pojistník po splatnosti pojišťovací částky ihned svůj nárok písemně ohlásil u žalované. Tím stavil promlčení podle zákona z 23. prosince 1917 ř. z. čís. 501 odst. 19/2. Pojistník upomínal svým právním zástupcem pojišťovnu i později, vždy však dostal od ní jen vyhýbavou odpověď. Žalující pozůstalost má za to, že vyplacení pojistné částky má se státi v říšských markách, na něž pojišťovací smlouva byla uzavřena, t. j. 15.000 RM, jichž zaplacení se žalobou dožaduje. Poněvadž z pojišťovacích smluv, uzavřených se žalovanou na rakousko-uherské koruny se vyplácí 15%, bydlí-li pojistník na území republiky Československé, žádá žalující podle této analogie in eventum 2.250 RM, t. j. 18.000 Kč. Žalobě bylo pr v ý m s o u d e m částečně vyhověno. O d v o l a c í s o u d zamítl žalobu vůbec.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dopis Dr. Viktora S. jako zmocněnce pojistníka ze dne 16. února 1926 jest ohláškou nároku podle § 19 odstavec 2 zákona čís. 501/17 ř. z., poněvadž se nevyžaduje k tomu určité formy a stačí proto každé prohlášení, z něhož je zřejmé, že pojistník si činí nárok na plnění. Tázał-li se tudíž Dr. S., jaká pojistná hodnota bude vyplacena ve smyslu předpisů o zhodnocení, projevil tím zřejmě, že trvá na plnění. Nastalo proto dnem 16. února 1926 sice stavení promlčení, ale nekončilo se odpovědí pojišťovny ze dne 24. února 1926, neboť ona odpověď neobsahuje konečné »rozhodnutí«. Praví se v ní sice, že pojištění postihl stejný osud jako zhroucenou měnu a že následkem toho nebylo dosud nic zařízeno o placení pojistné hodnoty, avšak ponechává se budoucnosti, zda dojde ke zhodnocení takových pojistek. Rozhodnutí ve smyslu § 19 odstavec (2) zákona čís. 501/17 ř. z. se ovšem nekryje s rozhodnutím, míněným v § 20 odstavec (2) poslední věta téhož zákona, poněvadž toto předpokládá výhradně jen odmítnutí nároku na plnění. Přes to nestačí podle § 19 odstavec (2) zákona jakékoliv rozhodnutí o nároku, nýbrž musí býti buď odmítavé anebo uznávací, aby pojistníku bylo zřejmé

stanovisko pojišťovny a aby mu stačilo k podání žaloby. Počala-li tudíž tříletá promlčecí lhůta podle § 19 odstavec (1) zákona běžeti dnem 1. ledna 1924 a byla-li stavena dne 16. února 1926, uplynuly z ní jen dva roky, 1 měsíc a 16 dnů, a poněvadž pojišťovna do podání žaloby dne 11. března 1932 neučinila rozhodnutí podle § 19 odstavec (2) zákona, není nárok žalobkyně promlčen. Německým bankovním zákonem ze dne 1. června 1909 (RGBl. S. 515) byly noty říšské banky prohlášeny za zákonné platidlo s účinností od 1. ledna 1910, takže žalobce již tehdy pozbyl práva žádati výplatu ve zlatě, byť i pojistka zněla původně na zlatou měnu markovou, když si žalobce nevyhradil výslovně placení ve zlatě (zlatá doložka). Německým zákonem ze dne 30. srpna 1924 (RGBl. II. S. 254) byla pak zavedena říšská marka a byl stanoven poměr mezi dřívější měnou a novou říšskou markou tak, že 1 bilion marek se rovná jedné říšské marce. Pojistná hodnota byla splatnou dne 30. září 1923. Pro otázku, v jaké měně jest vyplatiti pojištěnou hodnotu, jest rozhodnou měna v době skutečné výplaty, nikoli v době, kdy nastal pojistný případ, jak bylo doličeno již v rozhodnutí čís. 1037 Sb. n. s. Skutečná výplata se dosud nestala a rozhoduje tudíž doba nynější, kdy již zlaté marky nejsou v oběhu, a nastupuje proto za ně podle § 989 obč. zák. a čl. 336 odstavec 2 obch. zák. říšská marka podle své vnitřní hodnoty, tedy v poměru shora zmíněném, podle něhož by se tudíž nárok žalobcův rovnal téměř nule, i kdyby se převedl na Kč v poměru 1:8. Pro použití ustanovení § 7 obč. zák. o období není tu žádného důvodu. Neboť ani obdoba zákonného předpisu, ani obdoba práva není na místě proto, poněvadž tuzemské zákonodárství valorisací (zhodnocení) nezná a, pokud zákony tuzemské připouštějí zhodnocení (jako v zák. čís. 524/19 Sb. z. a n. o úpravě o ceně elektrické energie a plynu, nebo čís. 471/20 Sb. z. a n. o úpravě starších smluv o těžbě dříví), jde vesměs o výjimečná ustanovení, jichž právě proto ani obdobně použití nelze. Pokud soudnictví připouští zdánlivě zhodnocení při závazcích znějících na starorakouské koruny (rozhodnutí čís. 2244, 2665, 2566, 4344 Sb. n. s. a jiné), opírají se tato soudní rozhodnutí v podstatě o § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 Sb. z. a n. o československé měně a nelze to rozšiřovati na závazky v jiné měně, nežli v měně starorakouské koruny; ani pro použití přirozeného práva podle § 7 poslední věta obč. zák. není tu důvodu, poněvadž, uzavřel-li pojistník smlouvu v cizí měně, musí sdíleti její osud; důvěřoval-li cizí měně a uložil-li v ní své úspory, musí nésti právě tak následky jejího zhroucení, jako by měl prospěch z jejího vzestupu, a nebylo by ani spravedlivé ani vhodné a účelné, aby mu byla poskytnuta zvláštní ochrana podle přirozených právních zásad. Ani poukaz k tomu, že jiná pojišťovna honorovala v tuzemsku pojistky žalované strany, znějící na rakouskouherské koruny, v československých korunách, nemůže odůvodniti nárok žalobcův, byť i ona pojišťovna tak činila jménem a na účet žalované, poněvadž šlo při tom o starorakouskou měnu, nikoliv o zlatou markovou měnu. Německý zhodnocovací zákon ze dne 16. července 1926 (RGBl. I. S. 117) se podle čl. 103 odstavec 2 poslední věta provoz. nař. ze dne 29. listopadu 1925 (RGBl. I. S. 392)

na žalobkyni nevztahuje, což ona ani nepopírá, neboť opírá svoji žalobu jen o pojišťovací smlouvu a o ustanovení § 7 obč. zák., a nebyl by tedy zažalovaný nárok odůvodněn ani podle německého práva.

Čís. 15121.

K § 22 odst. 4 zák. o spol. s r. o.

Společník společnosti s r. o. nemůže kontrolní právo podle § 22 odst. 4 zák. o spol. s r. o. vykonati zmocněncem.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1936, Rv I 962/34.)

Žalobkyně přednesla, že jest společnící žalované firmy (společnosti s r. o.) a přísluší jí třetina obchodních podílů. Jest zúčastněna 30% na čistém zisku firmy. Valná hromada pro rok 1932 byla svolána k 28. březnu 1933. Na této valné hromadě měla býti přezkoumána také bilance na rok 1932. Podle § 22 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. přísluší žalobkyni právo do 8 dnů před valnou hromadou nahlédnouti do knih a papírů společnosti, tedy v době od 21. března 1933 do 27. března 1933. Ježto žalobkyně jest churavá a nemá také účetnických znalostí, ustanovila jako svého zmocněnce právního zástupce, jenž předložil žalované svoji plnou moc. Žalovaná potvrdila přijetí plné moci a zaslala Dr. M-ovi pozvání k valné hromadě. Když Dr. M. chtěl nahlédnouti do knih, vyrozuměla žalovaná žalobkyni a zmocněnce, že nahlédnutí do knih povolí žalobkyni osobně, nikoliv však zmocněnci. P r v ý s o u d nevyhověl žalobě, již se domáhala žalobkyně výroku, že žalovaná je povinna trpěti, aby žalobkyně nahlédla za účelem přezkoumání bilance obchodního roku 1932 do všech obchodních knih a dokladů žalované společnosti prostřednictvím svého právního zástupce. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

§ 22 odstavec 4 zákona o společnostech s ručením obmezeným ustanovuje, že každý společník může během týdne před shromážděním společníků, svolaným ke zkoušení účetní závěrky, nahlédnouti do knih a listin společnosti, neustanovuje však, že společník může toto právo vykonati zmocněncem, ačkoliv zákon tam, kde připouští výkon některého společenského práva společníka zmocněncem, to výslovně ustanovuje, jako v § 39 odst. 3 cit. zák. ohledně výkonu hlasovacího práva při valné hromadě. Z posléze uvedeného předpisu nutně neplyne, že tím jest připuštěn i výkon práva nahlédacího zmocněncem. Takové nutné souvislosti mezi oběma předpisy není, totožnost osoby není tu nezbytně nutná, ježto společník může sám nahlédnouti do knih a papírů a učiniti zmocněnci potřebné sdělení k výkonu hlasovacího práva. Odpovídá to také